

Nr 184

Av herr **Hedblom**, om anslag till Sveriges elevers centralorganisation.

Under de senaste åren har den demokratiskt fostrande verksamhet, som eleverna vid en del skolor utvecklat genom att bilda elevråd, i ökad utsträckning kommit till allmänhetens kännedom. Denna utveckling kulminerade i den s. k. elevriksdagen i slutet av augusti 1959. Vid detta tillfälle uttalade ett flertal tidningar av olika partifärg sin tillfredsställelse med det demokratiska ansvarstagande elevrådsverksamheten vid skolorna utgör.

Redan 1946 års skolkommision slog fast, att det »på enhetsskolans högstadium samt i gymnasier och andra skolor för mer vuxen ungdom är naturligt, att självstyrelsen utvidgas att omfatta hela skolan. Eleverna behöver då ett representativt organ: elevråd, elevnämnd eller självstyrelse». Kommissionen framhöll vidare, »att man inte kan överskatta vikten av ett gott samarbete mellan rektor och kollegiet å ena sidan och eleverna å den andra. Lärjungarna bör genom sina representanter beredas ett betydande medinflytande på skolans sociala liv, på utformningen av skolans ordningsföreskrifter och på tillämpningen av dessa».

Skolöverstyrelsen understryker i 1959 års »Allmänna anvisningar för fostran och undervisning på skolans högre stadier» även värdet av elevsjälvstyrelse: »Elevrådet är, bortsett från vilka ordningsuppgifter det kan överta, nödvändigt ur andra synpunkter.»

Skolöverstyrelsens uppskattning av elevråden styrks av att ämbetsverket anslog 2500 kr. till Sveriges elevers centralorganisation (SECO) för hållande av elevriksdagen. Detta engångsanslag är det enda bidrag elevrådsverksamheten erhållit från det allmännas organ.

Det torde vidare råda enighet bland psykologer och pedagoger om att den parlamentariska självverksamhet elevråden skapar är till gagn för elevernas demokratiska fostran och skolans möjligheter att effektivt fullgöra sin uppgift att skapa förtroende mellan lärare och elever.

Mot bakgrunden av att samhället på detta otvetydiga sätt uttryckt sin uppskattning över elevrådsverksamheten måste det anses djupt otillfredsställande att *endast 150 av landets 399 »elevrådsmöjliga» skolor har elevråd*. Dessa elevråd har i viss utsträckning skapats efter spontana aktioner bland eleverna. Till icke ringa del är dock elevrådets arbete ett resultat av den verksamhet SECO bedrivit efter sitt bildande 1952. SECO:s finansiering har hittills varit beroende av bidrag från de enskilda elevråden, som i fler-

talet fall har obetydlig årlig kassaomslutning. Möjlighet att uttaxera avgift från de enskilda medlemmarna (eleverna) saknas.

SECO har trots ständiga ekonomiska svårigheter kunnat bedriva verksamhet för nybildning av elevråd. Nu tycks emellertid organisationen ha nått det stadium, då det genom cirkulärskrivelser inte längre går att stimulera till bildande av nämnvärt fler elevråd. Detta blir så mycket mer angeläget, som den demokratiska fostran kan antas behövas bäst vid de skolor där eleverna inte visat nog initiativkraft för att bilda någon form av elevstyrelse. Önskemålet om anställande av en avlönad ombudsman för fältarbete på skolorna har i detta läge blivit angeläget. (Den ombudsman som SECO hittills haft anställd tidvis har arbetat utan ersättning.)

SECO:s verksamhet har en facklig och en elevvårdande sida. Den fackliga har hittills dominerat. Den begränsas i stor utsträckning till samarbete med institutioner och organisationer i Stockholm, vilket ger minimala omkostnader. Den elevvårdande som sträcker sig ut över hela landet har måst inskränkas då medel inte kunnat uppbibringats till ombudsmannens resor, expeditonsarbete m. m. SECO kan klara sina fackliga uppgifter utan samhälleligt stöd men inte sina elevvårdande.

Då det synes råda enighet bland samhällets organ om att elevrådsverksamhet är demokratiskt fostrande bör självfallet denna komma till stånd vid så många skolor som möjligt. Det enklaste sättet att sprida elevrådsidén förefaller i detta läge att vara att SECO:s elevvårdande verksamhet erhåller ett samhälleligt stöd. Från SECO har inhämtats att härför erfordras ett belopp av 20 000 kr. att användas till följande ändamål: lön åt ombudsman (deltidsanställd högskolestuderande), administrationsomkostnader, årliga konferenser, elevrådsfrämjande publikationer (bl. a. SECO-aktuellt), allmän skolförenings- och elevrådsfrämjande verksamhet och slutligen ombudsmannens resor.

Under åberopande av vad som ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta att bevilja Sveriges elevers centralorganisation anslag på 20 000 kronor budgetåret 1960/61 för organisationens demokratiskt fostrande verksamhet vid landets skolor.

Stockholm den 26 januari 1960

Staffan Hedblom